

บทความวิจัย

เรื่อง โลกทัศน์และแนวคิดที่มีต่อชีวิตและสังคมญี่ปุ่น

ในภาพยนตร์เรื่อง คิคุจิโรยาคุซ่า หน้าตาย ของทาเคชิ คิตาโน

โดย

นางสาว พนารินทร์ ศรีสุวรรณ

รหัสนักศึกษา 05550702

เสนอ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สรรเสริญ สันติขณูวงศ์

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษารายวิชา 450109 การศึกษาเอกเทศ

สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2558

ชื่อเรื่อง โลกทัศน์และแนวคิดที่มีต่อชีวิตและสังคมญี่ปุ่นในภาพยนตร์เรื่อง คิคุจิโร ยาคุซ่า หน้าตาย
ชื่อผู้วิจัย นางสาวพนารินทร์ ศรีสุวรรณ รหัสนักศึกษา 05550702
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์สรรเสริญ สันติธัญวงศ์
สาขาวิชา เอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
ปีการศึกษา 2558

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่องแนวคิดเชิงปรัชญาและมุมมองต่อชีวิตของญี่ปุ่นในภาพยนตร์เรื่อง คิคุจิโร ยาคุซ่า หน้าตาย โดยทาเคชิ คิตาโน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงมุมมองและค่านิยม ตลอดจนโลกทัศน์ในเชิงปรัชญาและสุนทรียศาสตร์ที่ปรากฏในภาพยนตร์ จากการศึกษาพบว่า ภาพยนตร์ถูกแสดงออกด้วยรูปแบบที่เรียบง่าย หากแต่แฝงด้วยสาระที่สะท้อนถึงค่านิยมและโลกทัศน์ของคนญี่ปุ่น ในหลายประเด็นเป็นแนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาเซนและสุนทรียศาสตร์แบบวะบิซะบิที่ว่าด้วย วิถีทาง เป้าหมาย และความสำนึก คุณค่าของชีวิตและมุมมองที่มีต่อชีวิตและความสุข ทักษะที่เกี่ยวข้องการมองถึงเนื้อแท้ที่อยู่ภายใน คุณค่าของสิ่งต่างๆ นอกจากนี้ ภาพยนตร์ยังนำเสนอให้เห็นถึงทัศนคติและมุมมองที่มีต่อสังคม โดยเฉพาะปัญหาครอบครัว

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยเล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดี เนื่องจาก ผู้ศึกษาได้รับความช่วยเหลือ ความกรุณาจาก บุคคลหลายท่านที่ได้ให้โอกาส รวมถึงให้คำแนะนำเป็นอย่างดีข้อคิดเห็นต่างๆที่เกี่ยวกับบทความวิจัยเล่มนี้ จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ สรรเสริญ สันติธนะวงศ์ ตลอดจนการรับฟังความคิดเห็นตลอดระยะเวลาการ ดำเนินงานวิจัย

ขอขอบคุณทุกคนในครอบครัวที่คอยให้คำแนะนำ และการสนับสนุนตลอดการทำงานวิจัยให้สำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดี ขอขอบคุณเพื่อนๆทุกคนที่คอยให้ข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาและดำเนินงานวิจัยให้ราบรื่นไปด้วยดี

พนารินทร์ ศรีสุวรรณ

สารบัญ

บทที่	หน้าที่
บทคัดย่อ	
1. บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	2
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	3
ขั้นตอนและวิธีการศึกษา.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3
2. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	4
ความเป็นมาและผลงานของผู้กำกับ.....	4
ประวัติของทาเคชิ คิตาโน.....	4
ผลงานของทาเคชิ คิตาโน	6
วิถีชีวิต แนวความคิด ปรัชญาของคนญี่ปุ่น.....	10
3. บทวิเคราะห์โลกทัศน์และแนวคิดที่มีต่อชีวิตและสังคมญี่ปุ่น.....	13
เรื่องย่อ.....	13
ปรัชญาเซน และสุนทรียศาสตร์แบบวะบิซะบิ.....	14
แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับวิธีการ เป้าหมาย และความสำเร็จ.....	16
ความเชื่อเกี่ยวกับเทพยดาและปีศาจ.....	16
แนวคิดด้านสังคม.....	18
4. สรุปผลการศึกษา.....	20
ญี่ปุ่นที่รากฐานความเชื่อในเชิงปรัชญาและศาสนารวมถึงความเชื่อดั้งเดิม.....	20
ด้านสังคมและวัฒนธรรม.....	20
บรรณานุกรม.....	22

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาพยนตร์ถือเป็นสิ่งที่มีบทบาทสำคัญและมีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดของผู้คนในยุคปัจจุบันอย่างมาก ภาพยนตร์อยู่ในสถานะของทั้งสื่อบันเทิง สื่อศิลปะ หรือแม้แต่เครื่องมือในเชิงวัฒนธรรม ที่สามารถนำเสนออุดมการณ์ทางสังคม ในขณะที่เดียวกันภาพยนตร์ก็สะท้อนเห็นถึงรูปแบบของวิถีชีวิตทั้งในด้านของมุมมอง แนวคิด และทัศนคติที่มีต่อชีวิตและสิ่งรอบตัว หรืออีกนัยหนึ่งคือ ภาพยนตร์ซึ่งหมายรวมถึงศิลปะอื่นๆ ได้สะท้อนถึงสำนึกและอุดมคติทางสังคมของผู้คนในสังคมนั้นๆ

คิคุจิโร่ ยาคุซ่า หน้าตาย Kikujiro เป็นผลงานของผู้กำกับ ทาเคชิ คิตาโน ซึ่งได้มีผลงานภาพยนตร์ที่เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางเช่น Hana-bi, Violent Cop, Sonatine ภาพยนตร์ทุกเรื่องของคิตาโนมักจะใช้รูปแบบ (genre) ภาพยนตร์มาเฟียหรือยาคุซ่า หากแต่มีวิธีการนำเสนอและมุมมองที่มีลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะคือ ทาเคชิ เป็นทั้งผู้กำกับบท เขียนบทและแสดงนำในภาพยนตร์ของตัวเองในทุกเรื่อง แม้ว่าภาพยนตร์จะมีลักษณะที่เกี่ยวข้องกับแก๊งค์มาเฟีย ยาคุซ่า หรือเป็นเรื่องราวของผู้มีอิทธิพล หากแต่ทุกเรื่องมักจะเสนอแง่มุมที่แตกต่างออกไป ดูเหมือนว่าความรุนแรงจากการต่อสู้ การแก้แค้น หรือปมปัญหาของตัวละคร ไม่ใช่จุดประสงค์ ในการทำภาพยนตร์ของคิตาโน หากแต่เขาพยายามหิบบิบบิรูปแบบของภาพยนตร์แนวมาเฟียมาใช้แต่เพียงภายนอกภายในภาพยนตร์กลับสะท้อนเรื่องราวที่มีความหลากหลายและในหลายๆ เรื่องได้สะท้อนให้เห็น โลกทัศน์ ปรัชญา แนวคิดในเชิงสังคม และวิถีชีวิต ตลอดจนแง่มุมทางสุนทรียศาสตร์ของภาพยนตร์ที่น่าสนใจ โดยเฉพาะในภาพยนตร์คิคุจิโร่ ยาคุซ่า หน้าตาย

ภาพยนตร์เรื่อง Kikujiro คิคุจิโร่ ยาคุซ่า หน้าตาย เป็นภาพยนตร์แนวทางอบอุ่น นุ่มนวล อ่อนโยน และเกือบตัดขาดหลุดพ้นจากโลกแห่งความรุนแรงด้วยเนื้อเรื่องแนวทางหนังประเภท Road Movie หนึ่งเรื่อง Kikujiro เป็นภาพยนตร์ของคิตาโนที่มีลักษณะที่เข้าถึงได้ง่ายเป็นงานที่เข้าถึงหิบบิบบิความรู้สึกดีๆ ให้แก่ผู้ชม ได้อย่างดีเยี่ยมมากสุดในบรรดาผลงานทั้งหมดของเขาอีกส่วนหนึ่งที่ซึ่งยอดเยี่ยมไม่แพ้ตัวหนังก็คือดนตรีประกอบของ โจชิซาอิชิ ที่มีทำนองหลักไม่กีทำนองแต่ไพเราะติดหูและเป็นจุดสำคัญในการทำ Kikujiro กลายเป็นหนังที่โดดเด่นในการเร้าอารมณ์ต่างๆ ได้อย่างทรงพลัง (ใจ: 2550)

ภาพยนตร์เรื่อง Kikujiro ได้สะท้อนถึงการใช้ชีวิตของคนที่ผ่านตัวละครหลักคือเด็กผู้ชายคนหนึ่งที่ต้องการจะตามหาแม่ในช่วงปิดเทอมฤดูร้อน โดยให้ผู้ใหญ่ที่ไม่เอาไหนและดูเหมือนจะไม่ประสบความสำเร็จใดๆ ในชีวิตซึ่งต้องรับภาระด้วยการ โคนกรรยาบิบบิบังคับและไม่เต็มใจ โดยผ่านเรื่องราวต่างๆ ทั้งสุขและทุกข์ระหว่างเดินทาง แต่ถึงเขาจะถูกมองว่าไร้ค่าหรือเป็นผู้ใหญ่ที่ไม่มีประโยชน์ต่อสังคมนิสัยยั่วก้าวร้าวหยาบคายถึงแม้โลกจะไม่ค่อยสนใจคนประเภทนี้เพราะคิดว่าเป็นภาระของสังคมแต่เขามีเจตนาที่ยิ่งใหญ่และรู้ถึงความรู้สึกของเด็กว่าเด็กมีความละเอียดอ่อนและพยายามเติมเต็มในสิ่งที่เด็กต้องการ โดยการพยายามทำตัวเป็นพ่อให้กับเด็กทำให้เด็กรับรู้ถึงความอบอุ่นให้จากเขาโดยพยายามหากิจกรรมต่างๆ ให้เด็กได้ทำเพื่อชดเชยที่ไม่ได้เจอแม่ของตัวเองด้วยการเล่นเกมสนุกที่ทั้งแปลก พิลึก และน่ารัก โดยมีกลุ่มตัวละคร

4-5คนที่พบปะกันระหว่างทางมาร่วมสร้างความสนุกสนานและพยายามทุกวิถีทางเพื่อให้เด็กน้อยคลายความโศกเศร้าลงและลืมเรื่องการตามหาแม่ของตัวเองซึ่งทำให้ฤดูร้อนปีนั้นกลายเป็น “เหตุการณ์แห่งความทรงจำ” ที่น่าประทับใจยากจะลืมเลือน

ภาพยนตร์เรื่อง Kikujiro ได้แทรกถึงวิถีชีวิต สังคมของคนญี่ปุ่นสะท้อนถึงปรัชญา แนวคิด วิถีชีวิตตลอดจนมุมมองทางสุนทรียศาสตร์ทั้งในส่วนที่เป็นประเด็นของเนื้อหา รูปแบบ วิธีการดำเนินเรื่อง ตลอดจนบทสรุปของเรื่องโดยภาพยนตร์ได้สื่อถึงวิถีชีวิตของคนญี่ปุ่นที่เรียบง่ายใช้ชีวิตเป็นแค่คนธรรมดา แต่แฝงถึงจิตใจที่ยิ่งใหญ่และสามารถสร้างสิ่งดีๆให้กับเด็กคนหนึ่งได้ยอมเสียสละเวลาและความสุขของตัวเองเพื่อให้ความสนใจกับเรื่องเล็กน้อยถึงแม้จะเป็นเพียงเรื่องเล็กน้อยแต่ก็สามารถทำให้เด็กคนหนึ่งมีความสุขได้

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ภาพยนตร์ได้สอดแทรกวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ สังคม รวมถึงค่านิยมต่างๆของคนญี่ปุ่นโดยผ่านภาพยนตร์เรื่อง Kikujiro คิคุจิโร่ ยาคุซ่า หน้าตาย ที่ผู้วิจัยนำมาศึกษานี้ นอกจากจะสนุกสนาน ภาพยนตร์ได้แฝงความโดดเด่นของเนื้อหาสาระ ไม่ว่าจะเป็นการปรับความสัมพันธ์เข้าหากันของตัวละคร การหยิบยื่นน้ำใจช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันของตัวละคร ซึ่งทั้งหมดผู้ศึกษาจะนำแนวคิดในเชิงปรัชญา สังคม และวัฒนธรรมมาศึกษาภาพยนตร์เรื่องนี้ เพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะของแนวคิดดังกล่าวนี้สอดแทรกและเป็นสาระที่น่าสนใจของภาพยนตร์

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดในเชิงปรัชญา วิถีชีวิต สังคมและวัฒนธรรมของคนญี่ปุ่นผ่านภาพยนตร์เรื่อง Kikujiro คิคุจิโร่ ยาคุซ่า หน้าตาย
2. เพื่อศึกษาปรัชญา แนวคิดของคนญี่ปุ่น

3. ขอบเขตการศึกษา

1. ศึกษาและวิเคราะห์แนวปรัชญาและแนวความคิดของคนญี่ปุ่นที่ปรากฏในภาพยนตร์
2. ศึกษาและวิเคราะห์วิถีชีวิต และสังคมของคนญี่ปุ่นโดนผ่านภาพยนตร์

4. วิธีดำเนินงานวิจัย

1. ภาพยนตร์เรื่อง Kikujiro คิคุจิโร่ ยาคุซ่า หน้าตาย ศึกษาแนวคิดและผลงานของผู้กำกับ
2. ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ วิถีชีวิต ปรัชญา และแนวคิดของคนญี่ปุ่นที่มีต่อสังคม
3. เก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาชีวิตและแนวคิดของคนญี่ปุ่น
4. เรียบเรียงผลการศึกษาในรูปแบบของบทความวิจัย

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ทราบถึงวิถีชีวิตและสังคมของคนญี่ปุ่นจากภาพยนตร์เรื่อง Kikujiro คิคุจิโร่ ยาคุซ่า หน้าตาย
2. เพื่อให้ทราบปรัชญาและแนวความคิดของคนญี่ปุ่น

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาภาพยนตร์เรื่อง Kikujiru คิกุจิโร่ ยาคุซ่า หน้าตาย ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์เรื่องนี้ ข้อมูลเกี่ยวกับวิถีชีวิตและสังคม ปรัชญาและแนวความคิดของคนญี่ปุ่น รวมถึงงานวิจัยอื่นๆ ที่มีเนื้อหาเชื่อมโยงกับหัวข้อดังกล่าว เพื่อให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น จึงแบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์ ประวัติความเป็นมาและผลงานของผู้กำกับ
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต แนวความคิด ปรัชญาของคนญี่ปุ่น

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์ประวัติความเป็นมาและผลงานของผู้กำกับ

ภาพยนตร์เรื่อง Kikujiru คิกุจิโร่ ยาคุซ่า หน้าตาย หนังสือนี้ออกฉายในปี 1999 สันนิษฐานว่าภาพยนตร์โดยมุนิชิชิโร่ Takeshi Kitano เป็นผู้กำกับ เนื้อเรื่องหนังจะเป็นประเภท Road movie คือหนังที่มีตัวละครออกเดินทางไปเรื่อยๆ แล้วพบเจอเหตุการณ์ต่างๆ ระหว่างเดินทาง

ประวัติของทาเคชิ คิตาโน

ทาเคชิ คิตาโน เกิดเมื่อวันที่ 18 มกราคม 1947 เป็นลูกคนสุดท้องในจำนวนพี่น้องทั้งหมด 4 คน ครอบครัวเขามีฐานะไม่สู้จะดีนัก หลังจากเรียนจบชั้นมัธยม คิตาโนเลือกเรียนต่อคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเมจิ แต่แล้วขณะรั่ำเรียนอยู่ชั้นปีที่ 3 เขาก็ตัดสินใจเลิกเรียนกลางคันและหันมาทำงานหารายได้พอประทังชีวิตด้วยการเป็นพนักงานทำความสะอาด พนักงานเสิร์ฟ และพนักงานกอล์ฟที่ตามลำดับ ในปี 1973 ขณะอยู่ในช่วงวัยเบญจเพส คิตาโนทำงานเป็นพนักงานเสิร์ฟ และได้พบกับคิโยชิ คานะโกะ ทั้งสองจับคู่ตั้งทีมแสดงตลกแบบสแตนดัดอัพ คอมเมดี้ชื่อ The Two Beats คิตาโนใช้ชื่อในการแสดงว่า บีททาเคชิ ส่วนคานะโกะนั้นเป็นบีทคิโยชิ The Two Beats เริ่มต้นแสดงตามไนต์คลับและประสบความสำเร็จจนค่อยๆ ขยับขยายมาปรากฏตัวในรายการโทรทัศน์ จนกระทั่งโด่งดังเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายในหมู่ผู้ชมชาวญี่ปุ่นราวๆ ช่วงทศวรรษ 1980 The Two Beats ก็เลิกกราแยกย้ายกันไป ถัดจากนั้น คิตาโนก็หันมาเอาดีทางด้านการแสดง งานในระยะแรกของเขาส่วนใหญ่เป็นบทตลกตามแนวถนัด ในปี 1983 คิตาโนแสดงภาพยนตร์เรื่อง Merry Christmas, Mr. Lawrence ผลงานกำกับของนาจิสะ โอชิมะ ซึ่งมีเค้าโครงว่าด้วยเรื่องราวในค่ายเชลยศึกของญี่ปุ่นระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 คิตาโนรับบทเป็นทหารชั้นผู้น้อยที่เคร่งครัดต่อวินัยและปฏิบัติตามคำสั่งทุกอย่างของผู้บังคับบัญชา โดยไม่เคยทบทวนตั้งคำถามหรือนึกสงสัยว่า คำสั่งเหล่านั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม ขัดต่อมนุษยธรรมหรือไม่

การแสดงของคิตาโนใน Merry Christmas, Mr. Lawrence ได้รับคำชื่นชมในทางบวก และเป็นการพิสูจน์ให้เห็นว่า เขาไม่ได้เก่งกาจเฉพาะการแสดงในบทตลกเท่านั้น แต่ว่าบทในทางหนักหน่วงจริงจังเขาก็ทำได้ดีด้วยเช่นกัน โอกาสในการกำกับภาพยนตร์ของคิตาโนมาถึงแบบไม่รู้เนื้อรู้ตัว เมื่อคินจิ ฟูกาซากุ (ผู้กำกับเรื่อง Battle Royale ภาคแรก) ตระเตรียมสร้างภาพยนตร์เรื่อง Violent Cop และได้กำหนดวางตัวคิตา

โนเอาไว้ในบทบาท แต่จุดฟูฟองเขาก็ตัดสินใจถอนตัวกลางคัน โปรดิวเซอร์ของโครงการดังกล่าวจึงตัดสินใจมอบหมายให้คิตาโนรับช่วงเป็นผู้กำกับแทน นี่ก็จุดเริ่มต้นของคนกำกับภาพยนตร์รุ่นใหม่ที่มีฝีมือโดดเด่นมากที่สุดคนหนึ่งของวงการภาพยนตร์ญี่ปุ่น และกลายมาเป็น “รุ่นใหญ่” ที่ได้รับความนิยมและการยกย่องจากนักดูหนังทั่วโลกมาจนถึงปัจจุบัน ภาพยนตร์ที่ทาเคชิ คิตาโนกำกับการแสดงได้แก่ Violent Cop (1990), Boiling Point (1990), A Scene at the sea (1991), Sonatine (1993), Getting Any? (1995), Kid Return (1996), Hana-bi (1997), Kikujiru (1999), Brother (2000), Dolls (2002), Zatoichi (2003), Takeshis (2005)

ทาเคชิ คิตาโนเป็นผู้กำกับชาวญี่ปุ่นรุ่นใหม่ที่กำลังได้รับความสนใจ และสร้างชื่อเสียงมาเรื่อยๆ ตลอดทศวรรษ 1990 ภาพยนตร์ของเขาเริ่มเป็นที่จับตามองในต่างประเทศด้วยเรื่อง Sonatine และได้รับการยกย่องมากขึ้นหลังจาก Kids Return และประสบความสำเร็จสูงสุดเมื่อ Hana-Bi ได้รับรางวัล Silver Lion จากเทศกาลหนังเวนิซในปี 1998 ผู้ชมคาดหวังไว้ไม่น้อยกับภาพยนตร์ใหม่ของเขาเรื่อง Kikujiru ซึ่งเป็นภาพยนตร์ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ ไม่มีกลิ่นอายของมาเฟียอย่างที่ผู้ชมคุ้นเคย ล่าสุดคิตาโนเพิ่งเปิดกล้องภาพยนตร์ที่ไปถ่ายทำในอเมริกาชื่อ Brother ซึ่งกลับมาสร้างภาพยนตร์ยากูซ่าอีกครั้ง

ทาเคชิ คิตาโนเริ่มเข้าสู่วงการภาพยนตร์ตั้งแต่ปี 1981 แต่เป็นที่รู้จักมากในปี 1983 จากบทนายสิบใน Merry Christmas Mr. Lawrence ของนาทิกะ โอชิม่า คิตาโนประเดิมงานกำกับครั้งแรกปี 1989 ด้วยเรื่อง Violent Cop ซึ่งสามารถคว้ารางวัลจากการประกวดภาพยนตร์แห่งชาติ ถึงหกรางวัลด้วยกันรวมทั้งผู้กำกับยอดเยี่ยม ตามด้วย Boiling Point (1990) และ A Scene at the sea (1991) ก็ได้รับรางวัลในญี่ปุ่น ไปได้ถึงแปดรางวัล คิตาโนเริ่มสร้างชื่อในต่างประเทศด้วย Sonatine (1993) เมื่อเรื่องนี้ส่งเข้าประกวดในเทศกาลหนังเมืองคานส์ อีกสองปีต่อมา คิตาโนทำเรื่อง Getting Any? (1995) และมีชื่อเสียงกับ Kids Return (1996) เมื่อภาพยนตร์ได้เข้าฉายในเทศกาลภาพยนตร์เมืองคานส์อีกครั้ง ในที่สุด Hana-Bi ก็ประสบความสำเร็จสูงสุดในระดับนานาชาติ

นอกเหนือจากการกำกับภาพยนตร์ คิตาโนยังแสดงในรายการโทรทัศน์ นอกจากนั้นยังเป็นคอลัมนิสต์ชื่อดัง และหันมาวาดภาพในช่วงหลัง ซึ่งผลงานวาดภาพของเขาได้ปรากฏในภาพยนตร์เรื่อง Hana-Bi ไปสเตอร์ภาพยนตร์เรื่อง Kids Return ก็เป็นฝีมือการวาดของเขาเช่นกัน คิตาโนเคยบอกว่าแม้เขาจะคร่ำคร่งกับการกำกับภาพยนตร์แต่ก็สมัครใจที่จะทำงานด้านอื่นเสริม เพราะว่าเบื่อหน่ายและสร้างประสบการณ์ใหม่ๆ ให้เขาอยู่เสมอ ดังนั้นเขายินดีที่จะทำรายการตลกเหมือนเช่นเคย พักผ่อนด้วยการวาดภาพและปาจิงโกะ

นักثر อุทัยฉาย (2551) บทความวิจัยเรื่อง “ภาพยนตร์แนวยาคุซ่าของทาเคชิ คิตาโน” กล่าวว่าเอกลักษณ์ของทาเคชิ คิตาโน ในภาพยนตร์ยาคุซ่าของเขา คือการเป็นทั้งผู้กำกับ เขียนบท ตัดต่อ และแสดงนำในภาพยนตร์ของตัวเองในหลายๆเรื่อง และเป็นการยากที่จะจำแนกประเภทภาพยนตร์ของยาคุซ่าของทาเคชิ คิตาโน เพราะเขาได้ผสมผสานประเภทของภาพยนตร์เอาไว้หลายแนว ทั้งแอ็คชั่น คอมมิดี โดยมีความเป็นภาพยนตร์ชีวิตเป็นฉากหลัง ความรุนแรงในฉากการต่อสู้หวาดเสียวไปพร้อมๆกัน ในภาพยนตร์ของทาเคชิ คิตาโนนั้นมีบทสนทนาไม่มากเพราะเขาต้องการสื่อสารกับผู้ชมด้วยภาษาภาพยนตร์ ทาเคชิ

คิตาโน มักใช้นักแสดงที่เคยร่วมงานกันแสดงภาพยนตร์ของเขาและมีวิธีการคัดเลือกนักแสดงที่ไม่เหมือนใครคือ คัดเลือกนักแสดงที่บุคลิกตรงกันข้ามกับบทบาทในภาพยนตร์ ทางด้านลักษณะเด่นของการกำกับภาพของทาเคชิ คิตาโนคือ การหลีกเลี่ยงใช้ภาพใกล้เพื่อเร้าอารมณ์ การเล่าเรื่องในภาพยนตร์เป็นไปอย่างช้าๆ ใจใส่สร้างความอึดอัดให้แก่ผู้ชมในบางครั้ง การลำดับภาพที่สร้างอารมณ์ขันและใช้ได้ในกรณีฉากที่มีความรุนแรง และกำกับให้กล้องปล่อยให้เห็นแค่การต่อสู้กัน โดยไม่มีการตัดต่อ ในภาพยนตร์ของทาเคชิแทบจะไม่มีนักแสดงผู้หญิงร่วมแสดงเลย ถึงจะมีนักแสดงหญิงร่วมแสดงแต่ก็ไม่มีความสำคัญกับเนื้อหาเท่าใดนัก เอกลักษณะของภาพยนตร์ยาภูเขาของทาเคชิ คิตาโนคือ ในตอนท้ายแทบจะทุกเรื่อง ยาภูเขาต้องพบจุดจบด้วยความตาย

ผลงานของทาเคชิ คิตาโน

Violent Cop (1989)

เป็นงานกำกับชิ้นแรกของคิตาโน หนังสือนี้นี้ไม่แตกต่างจากงานประเภท “ตำรวจจับผู้ร้าย” ทั่วไป แต่จุดเด่นที่ทำให้หนังสือนี้น่าพิเศษ คือ การนำเสนอในรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวไม่เหมือนใคร ไม่ว่าจะเป็นการตั้งกล้องนิ่งๆการเล่นกับความเงิบจางหวัหระการเดินเรื่องแบบใจเย็นค่อยเป็นค่อยไป การสร้างบุคลิกที่มีเสน่ห์ดึงดูดใจให้แก่ตัวละครทั้งฝ่ายผู้ร้ายและพระเอกได้อย่างลุ่มลึกมีชีวิตชีวา เหนือสิ่งอื่นใดก็คือจังหวะของฉากต่อสู้ที่เกิดขึ้นจบลงอย่างรวดเร็วในช่วงพริบตา แต่ส่งผลกระทบต่อพลังถึงเลือดถึงเนื้อ ให้ความรู้สึกหนักแน่นจริงจัง และมักจะเป็นฉากต่อสู้ที่เกิดขึ้นแบบจู่โจมจับพลัดในช่วงเวลาที่ผู้ชมนึกไม่ถึง

Boiling Point (1990)

หนังสือนี้นี้ยังคงรูปแบบแนวทางหลักๆเช่นเดียวกับViolent cop แต่แตกต่างตรงที่มีการเพิ่มส่วนผสมของอารมณ์ขันเข้าไปด้วยหนังสือนี้นักกล่าวถึงเด็กหนุ่มที่ทำทางที่ผิดๆสองคนในทีมเบสบอลท้องถิ่นซึ่งไม่อาจทนเห็นโค้ชของตนเองโดนพวกนักเลงมิจาชิพกลั่นแกล้งแต่ฝ่ายเดียวทั้งคู่จึงตัดสินใจออกเดินทางไปหาซื้อปืนที่โอกินาวาเพื่อจัดการล้างแค้นเหตุการณ์หลักๆอยู่ที่การออกเดินทางผจญภัยของเด็กหนุ่มทั้งสองซึ่งมีโอกาสเข้าไปข้องแวะกับพวกยาภูเขาซึ่งไม่สามารถคาดเดาอะไรล่วงหน้าได้เลยก่อนที่หนังจะสรุปลงเอยด้วยบทที่ท้ายที่เด็ดขาด

A Scene at the sea (1991)

หนังสือนี้นี่สาม ก็ถือแนวเป็นหนังรักโรแมนติกสชาติแปลกๆอย่างA Scene at the Sea ซึ่งเป็นเรื่องราวความสัมพันธ์ระหว่างเด็กหนุ่มพนักงานเก็บขยะที่เป็นใบ้และผู้หญิงชื่อชิเกรุกับทาเคชิโกะเรื่องเริ่มต้นจากชิเกรุเก็บกระดานโต้คลื่นสภาพไม่สมประกอบจากรถเก็บขยะและนำมาปรับปรุงจนพอใช้งานได้ กระทั่งกลายเป็นความหลงใหลอย่างถอนตัวไม่ขึ้นถึงขั้นไฝฝืนอยากเข้าร่วมการแข่งขันหนังสือนี้นี้ดำเนินเรื่องอย่างเรียบง่ายแต่มีบรรยากาศแปลกๆแต่มีเสน่ห์ โดยเฉพาะการสะท้อนถึงความรักโดยปราศจากคำพูดของตัว

ละครทั้งสองในหนังใช้ดนตรีแทนคำพูดของคนทั้งสองอย่างไพละเพราะหนังเรื่องนี้ถือเป็นหนังที่เรียบง่ายงดงามมากที่สุดเรื่องหนึ่งของคิตาโน

Sonatine(1993)

หนังเรื่องนี้กล่าวถึงยาชูก่ากลุ่มหนึ่งในโตเกียวซึ่งได้รับมอบหมายจากหัวหน้าใหญ่ให้ยกพลเดินทางไปยังโอกินาวาเพื่อช่วยเหลือแก๊งยาชูก่าท้องถิ่นที่นั่นจัดการกับคู่อริแต่แล้วก็เกิดการทรยศหักหลังจากผัดแผนทำให้พวกเขาต้องพากันไปหลบหนีกบดานซ่อนตัวอยู่แถวๆชายหาดแห่งหนึ่งและได้กลับมาใช้ชีวิตผ่อนคลายสุขสงบและสนุกสนานสุดเหวี่ยงSonatineแบ่งเหตุการณ์เป็นสามส่วนช่วงเปิดเรื่องปิดเรื่องมีกลิ่นอายของหนังยาชูก่าที่ดูจริงจังรุนแรงเต็มไปด้วยการต่อสู้คู่อริแต่ช่วงกลางเรื่องซึ่งกินเวลาส่วนใหญ่ในหนังและเป็นหัวใจสำคัญกลับดูเบาสบายผ่อนคลายและเต็มไปด้วยอารมณ์ขันมุขตลกที่น่ารักน่าขำและชวนประทับใจเป็นอย่างยิ่ง

Getting any? (1995)

หนังเรื่องนี้เป็นหนังที่ คิตาโน ทำหนังตลกเพียงแค่เรื่องเดียวมีหน้าซ้ำยังเป็นเรื่องเดียวที่ประสบความสำเร็จความล้มเหลวรุนแรงมากที่สุดเหตุผลที่Getting Any ล้มเหลวก็มาจากงานที่ "เบา" จนกระทั่งแฟนๆที่เคยชื่นชมผลงานก่อนหน้ารู้สึกผิดหวังรวมทั้งเห็นว่าไร้สาระสนิมต่ำตลกหลุดโลกเพี้ยนตลกจกใจบ๊อบคอกแตกหนังเรื่องนี้เป็นเรื่องของไอ้หนุ่มคนหนึ่งซึ่งได้แรงบันดาลใจจากการดูหนังโป๊จนทำให้เกิดความปรารถนาอยากมีเซ็กส์กับสาวๆจึงตัดสินใจทำทุกวิถีทางเพื่อให้ตนเองบรรลุผลแต่แล้วเรื่องราวเหตุการณ์ก็เลยเกิดขึ้นซิคคุณภาพของGetting Any อาจจะอยู่ในเกณฑ์กำกึ่งระหว่างคนที่ชื่นชอบและเกลียดชังเท่าๆกันแต่สิ่งหนึ่งซึ่งไม่มีใครกังขาก็คือGetting Any เป็นหนังที่ "ตลก" และ "ดูสนุก"

Kid Return (1996)

ผลงานถัดมาอย่างKids Return เรื่องของเด็กหนุ่มคู่หูสองคนที่หันหลังให้กับการเรียนและออกไปดิ้นรนเผชิญชีวิตสู่โลกภายนอกกระทั่งในเวลาต่อมาเส้นทางของเพื่อนสนิททั้งสองก็ค่อยๆแยกขาดจากกันคนหนึ่งเอาดีในทางชกมวยจนกลายเป็นดาวรุ่งอีกคนเข้าร่วมแก๊งนักเลงและค่อยๆโตเต้าจนกลายเป็นใหญ่มีการขบขันประเด้นมิตรภาพของตัวละครอย่างเด่นชัด และเป็นหนังที่พูดถึงความหมายของคำว่า "เพื่อน" ได้ดีมากที่สุด

Hana-Bi (1997)

หนังเรื่องนี้เนื้อเรื่องกล่าวถึงตำรวจหนุ่มใหญ่ที่เพิ่งสูญเสียลูกน้องในขณะที่จับกุมเหล่าร้ายรวมทั้งเพื่อนสนิทที่เป็นคู่หูกันมายาวนานถูกยิงจนกลายเป็นอัมพาตและโดนภรรยาทิ้งจนเกือบจะฆ่าตัวตายเพื่อสะสางแก้ไขปัญหาดังกล่าวตำรวจหนุ่มใหญ่จึงตัดสินใจลงมือปล้นธนาคารและนำเงินก้อนใหญ่ที่ได้มาส่วนหนึ่งมอบให้แก่เพื่อนผู้พิการอีกส่วนหนึ่งเขาใช้มันหมดไปในการพาภรรยาไปเที่ยวพักผ่อนเป็นความรื่นรมย์ครั้งสุดท้ายซึ่งอบอุ่นสวยงามราวกับประกายเจิดจ้าของ "ดอกไม้ไฟ" ก่อนที่ทุกสิ่งจะจบหายไปHana-bi รวมเอาลักษณะเด่นๆในหนังของคิตาโนเอาไว้ครบถ้วนตั้งแต่อารมณ์ขันน่ารักๆจากต่อสู้ที่เฉียบขาดรุนแรง

บรรยากาศอบอุ่นเปลี่ยวเหงาสะท้อนใจรวมทั้งการสะท้อนถึงความเจ็บปวดของบรรดาตัวละครทั้งในฝ่ายของผู้รักษากฎหมายและมิฉะฉิน

Kikujiro(1999)

Kikujiroเป็นหนังเรื่องหนึ่งที่ คิตาโนกลับมาจับงานในแนวทางอบอุ่นนุ่มนวลอ่อนโยนและเกือบตัดขาดหลุดพ้นจากโลกแห่งความรุนแรงด้วยเนื้อเรื่องแนวทางในแบบหนังประเภทRoad Movie เกี่ยวกับหนุ่มใหญ่ผู้ไม่เอาไหนและดูเหมือนจะไม่ประสบความสำเร็จใดๆในชีวิตซึ่งต้องรับภาระในการพาเด็กชายคนหนึ่งออกเดินทางรอนแรมเพื่อค้นหาแม่เรื่องราวที่ทั้งคู่พบในระหว่างทางได้กลายเป็นประสบการณ์อันงดงามซึ่งทำให้ทั้งคู่ร้อนปีนั้นกลายเป็นเหตุการณ์แห่งความทรงจำที่น่าประทับใจ

Brother (2000)

หนังเรื่องนี้ดูแปลกแตกต่างจากเรื่องอื่นอย่างเห็นได้ชัดด้วยการกำหนดฉากหลังให้เรื่องราวเกิดขึ้นในอเมริการวมทั้งมีหลายฉากหลายตอนที่ใช้ภาษาอังกฤษเนื้อเรื่องกล่าวถึงยาภูเขาจากญี่ปุ่นที่ถูกเนรเทศไปใช้ชีวิตในอเมริกาเพื่อเริ่มต้นชีวิตใหม่แต่แล้วเขาก็ได้พบว่าทุกสิ่งทุกอย่างยังคงเหมือนเดิมไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลงเลยสักนิดไม่ว่าจะเป็นนักแสดงท้องถิ่นพวกค้ายาเสพติดคฤหาสน์มารยาทในโลกของนักเลง

Dolls (2002)

หนังเรื่องนี้เป็นเรื่องที่น่าเอาศิลปะการเชิดหุ่น " บรูค " เข้ามาเกี่ยวข้องกับและมีการแตกเนื้อเรื่องย่อยๆ ออกเป็น 3 เหตุการณ์ ที่ไม่เกี่ยวข้องกันโดยตรงแต่มีการเชื่อมต่อมาไว้อย่างเบาบางเหตุการณ์แรกของหนังเป็นเรื่องของหญิงสาวที่ผิดหวังในความรักรุนแรงจนตัดสินใจกินยาฆ่าตัวตายในวันแต่งงานของฝ่ายชายแต่ก็ได้รับการช่วยเหลือและเธอก็สูญเสียความทรงจำกลายเป็นคนบ้าแม่ฝ่ายชายจะหนีออกจากพิธีแต่งงานและดูแลเธอโดยการใช้เชือกสีแดงมัดล้ามผูกติดกันไปไหนมาไหนตลอดเวลาและเรื่องถัดมาว่าด้วยหญิงสาววัยกลางคนผู้หนึ่งซึ่งนัดหมายนำอาหารกลางวันมารับประทานกับชายคนรักทุกๆวันเสาร์ที่สวนสาธารณะเป็นเวลาหลายสิบปีก็ยิ่งรอเรื่องสุดท้ายเป็นเรื่องของชายหนุ่มที่หลงใหลคลั่งไคล้กับน้องสาวขวัญใจวัยรุ่นจนน้องสาวประสบอุบัติเหตุทางรถยนต์จนตาบอดเสีย โลมชายคนนี้ก็ยิ่งซื่อสัตย์อย่างน่าประทับใจ

Zatoichi(2003)

เป็นครั้งแรกที่คิตาโนหันมาจับงานในแนวทางหนังพีเรียคย้อนยุคเนื้อหาเรื่องราวไม่แตกต่างจากของเดิมมากนักแต่ขณะเดียวกันก็มีการปรับเปลี่ยนรายละเอียดเล็กๆน้อยๆให้ดู "สด" และ "ร่วมสมัย" ไม่ว่าจะเป็นการให้ตัวเอกข้อมสืพมจนออกเป็นสีทองการใช้ดนตรีประกอบที่ดูทันสมัยจนเกิดความรู้สึกแปลกแตกต่างรวมทั้งฉากเต้นระบำในตอนท้ายที่หลุดพ้นจากเงื่อนไ้ทางด้านกาลเวลาหนังประสบความสำเร็จอย่างมากเมื่อออกฉายด้วยการคว้ารางวัลระดับนานาชาติได้จากเทศกาลหนังที่เวนิซZatoichiเป็นเรื่องราวของหมอนวดตาบอดชื่อซาโตอิชิผู้พเนจรร่อนเร่ไปทุกหนแห่งและใช้ความสามารถในการต่อสู้ยื่นมือเข้าช่วยเหลือผู้ทุกข์ยากในการปราบอธรรม

Blood and Bones (2004)

หนังเรื่องล่าสุดของคิตาโนและเป็นหนังเรื่องเดียวที่คิตาโนไม่ได้กำกับเองแต่ให้Yoichi Saiเป็นผู้โชว์ฝีมือในการกำกับเรื่องนี้เป็นเรื่องราวของหนุ่มหัวรุนแรงซุนเปที่ทำงานในโรงงานขายส่งปลาและเมื่อโรงงานต้นปิดตัวลงเขาก็ผันตัวเองมาเป็นเจ้าพ่อปล่อยเงินกู้และสิ่งที่น่าสนใจในหนังเรื่องนี้อาจไม่ใช่แค่การแสดงของคิตาโนคือBlood and Bones ดัดแปลงจากนิยายขายดีเรื่อง "Chi to Hone" by yang Sogiru นิยายญี่ปุ่นที่โด่งดังมากๆ ในเกาหลีเพราะว่าตัวละครที่ชื่อซุนเป้นั้นคือคนเกาหลีรุ่นแรกๆ ที่เข้ามาใช้ชีวิตในญี่ปุ่นและผันตัวเองให้กลายเป็นคนญี่ปุ่นโดยสมบูรณ์แบบด้วยความรุนแรง

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต แนวความคิด ปรัชญาของคนญี่ปุ่น

จันง ทองประเสริฐ (2518:36-38) กล่าวว่า ลัทธิคำสอนเกี่ยวกับสุนทรียศาสตร์นักบวชไม่ได้เป็นพื้นฐานมากเหมือนคำสอนเกี่ยวกับสุนทรียศาสตร์ของนิกายเซนเลยแรงคลาใจทางศิลปะนับว่าเก่าแก่มากกว่าและมีอยู่ในตัวมากกว่าแรงคลาใจแห่งศีลธรรม ศิลปะเป็นการแสดงออกจากภายในที่ไม่อาจสะกดกลั้นเอาไว้ได้ เช่นมีความสัมพันธ์กับศิลปะที่อย่างทีหลีกเลียงไม่ได้แต่ไม่ได้มีความสัมพันธ์กับศีลธรรมเลย เช่นอาจจะมีอยู่โดยไม่มีศีลธรรมมาเกี่ยวข้องได้แต่อยู่โดยปราศจากศิลปะหาได้ไม่ ความไม่สมดุลหรือการไม่ได้สัดส่วนกันนับว่าเป็นลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งแห่งศิลปะญี่ปุ่นยอมจรรโลงใจให้เกิดข้อคิดเห็นเกี่ยวกับความเมตตา กรุณา ความเคร่งขรึม และความประทับใจซึ่งก็เป็นเรื่องราวที่เต็มไปด้วยความเจ้าระเบียบ หรือการเพิ่มพูนมโนคติทางด้านนามธรรมให้มากยิ่งขึ้น ความไม่สมดุล ความไม่ได้สัดส่วน “มุมหนึ่ง” ความยากจน ชะบิ หรือ วาปี ความง่าย ๆ ความโดดเด่น และมโนคติที่มีลักษณะอย่างเดียวกันได้ก่อให้เกิดเป็นลักษณะสำคัญที่เด่นที่สุดและเป็นอัตลักษณ์ของศิลปะและวัฒนธรรมญี่ปุ่น

Minami (2524:73) กล่าวว่า ปรัชญาของญี่ปุ่นมีทัศนคติที่ยึดหยุ่นต่อ “ความดี” และ “ความชั่ว” จึงไม่มีกำหนดกฎเกณฑ์ตายตัวในเรื่องนี้ เพราะเชื่อว่าชีวิตมนุษย์นั้นมีสองด้านคือด้านที่ดีและด้านที่ชั่วซึ่งทั้งสองด้านต่างก็ให้ความหมายต่อการกำเนิดและเจริญเติบโตสิ่งดีและชั่วสามารถร่วมมือซึ่งกันและกันเพื่อที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาขึ้นได้โดยที่สิ่งดีและชั่วจะต่อสู้และผลักดันซึ่งกันและกันให้ไปสู่สภาวะที่สอดคล้องกลมกลืน เพื่อบรรลุถึงซึ่งการพัฒนาและสร้างสรรค์

ดร.ศักดิ์ ประสงค์ประทานพร (2530:19-21) กล่าวถึง มโนทัศน์ของคนญี่ปุ่นในด้านการมองโลกในแง่ดีจากปรัชญาของญี่ปุ่นให้ความสำคัญแก่ศักยภาพของมนุษย์ที่จะสร้างสรรค์ทำให้คนญี่ปุ่นมีทัศนคติที่ดีในการมองความเปลี่ยนแปลงหรือสภาพต่างๆ ของสังคมและโลก ส่งผลให้เกิดความกระตือรือร้นที่จะรับวัฒนธรรมใหม่ๆ เข้ามาเพื่อสร้างความเจริญให้แก่ตนและประเทศ การเห็นชีวิตเป็นสิ่งที่มีความค่าและเป็นพรประเสริฐที่ได้เกิดมาทำให้คนญี่ปุ่นมีความคิดเห็นเรื่องความดีและความชั่วของมนุษย์แตกต่างไปจากผู้อื่น

การยอมรับธรรมชาติของมนุษย์ว่ามีทั้งแง่ดีและไม่ดีนั้น ทำให้คนญี่ปุ่นพร้อมที่จะปรับปรุงและพัฒนาตนเองให้สอดคล้องกลมกลืนกับสภาพสังคม ไม่ยึดมั่นถือมั่นจนเป็นผลเสียต่อส่วนรวม ทั้งยังมีความเชื่อว่า การต่อสู้ขัดแย้งกันระหว่างความดีกับความชั่วนั้นจะลงเอยที่ผลที่ดีกว่า

การมองโลกในแง่ดีของคนญี่ปุ่นทำให้เขาพอใจที่จะมีชีวิตอยู่มากกว่าที่จะตายไปให้พ้นโลกอันทุกข์ทรมานนี้ ปรัชญาของญี่ปุ่นสอนให้เข้มแข็ง กล้าเผชิญกับความจริงของชีวิต รู้จักต่อสู้เพื่อดำรงชีวิตอยู่อย่างเต็มใจ และกระตือรือร้น นอกจากนี้ การมองโลกในแง่ดียังทำให้คนญี่ปุ่นมีความยืดหยุ่นและพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงตนเองให้เข้ากับสภาพการณ์ใหม่อยู่เสมอ

ผศ.ดร.ทองหล่อ วงษ์ธรรมมา (2536:255) กล่าวถึง ปรัชญาเต๋าสอนให้มนุษย์หลีกเลี่ยงภัยพิบัติและประพฤตินออยู่ท่ามกลางธรรมชาติ แต่ให้รู้จักความพอเหมาะ พอดีทั้งในกาลเทศะ เต๋าสอนว่า คนเราควรรู้จักพอและรู้จักละ เพราะวิถีโคจรของเต๋าเป็นวิถีทางของธรรมชาติแห่งสรรพสิ่งในโลกซึ่งดำเนินไปในลักษณะวงกลมเมื่อหมุนไปจนครบวงก็จะย้อนกลับมาสู่ที่เดิม เกิดรอยศร ซื่อเสียด ความมั่งคั่งทั้งหลายเป็นสิ่งที่มนุษย์เราปรารถนาและพยายามแสวงหาแต่สิ่งเหล่านี้ย่อมมีจุดอิมตัว ถ้ามนุษย์เราไม่เข้าใจ ไม่รู้ถึงความ เป็นจริง ไม่รู้จักพอ ไม่รู้จักละ ก็จะพาตนเองไปสู่ความหายนะในที่สุด

เลนาร์ต โคเรน (2546:37-38) กล่าวว่า วะบิ-ชะบิคือคุณลักษณะเฉพาะอันโดดเด่นและเป็นที่ต้องตาที่สุดของสิ่งที่เราคิดว่าเป็นความงามแบบประเพณีญี่ปุ่น สถานภาพเป็นศูนย์กลางแห่งคุณค่าทางสุนทรียภาพของญี่ปุ่นเช่นเดียวกับที่อุดมคติแห่งความงามและความสมบูรณ์แบบที่ครอบครองความเป็นใหญ่อยู่ในโลกตะวันตก เต็มที่ที่สุดในทิวทัศน์สื่อความหมายของ วะบิ-ชะบิคือวิถีชีวิตอย่างหนึ่งและอย่าง น้อยที่สุด วะบิ-ชะบิก็คือความงามอย่างหนึ่งซึ่งมีคุณลักษณะเฉพาะตัว แต่เดิมนั้น “วะบิ” และ “ชะบิ” เป็นคำที่มีความหมายต่างกันค่อนข้างมาก โดยดั้งเดิมแล้ว “ชะบิ” หมายถึง เย็น เอนเอียง หรือร่วงโรย ส่วน ความหมายดั้งเดิมของ “วะบิ” คือความทนทุกข์ของการใช้ชีวิตเพียงลำพังในธรรมชาติ ไกลห่างจากสังคม ความเรียบง่ายที่ไม่ได้รับการตกแต่งใดๆก็ได้สานความหมายใหม่อันเป็นพื้นฐานแก่ความงามอย่างใหม่อัน บริสุทธิ์ ความหมายของวะบิกับชะบิได้ข้ามไขว้ระหว่างกันเป็นอย่างมาก จนทำให้ทุกวันนี้เส้นที่แบ่ง ระหว่างคำทั้งสองช่างรางเลือนเต็มที กล่าวคือเมื่อคนญี่ปุ่นในยุคปัจจุบันพูดถึง “วะบิ” เขาก็หมายถึง “ชะบิ” ด้วยและบ่อยครั้งที่ผู้คนมักจะพูดรวมกัน ไปรวดเดียวว่า “วะบิ-ชะบิ”

ยูพา คลังสุวรรณ (2547:127-149) กล่าวถึงสังคมและวิถีชีวิตของคนญี่ปุ่นไว้ว่า ในด้านลักษณะ ความสัมพันธ์ทางสังคม ญี่ปุ่นเป็นสังคมอิงกลุ่ม ไม่แสดงความเป็นปัจเจกชนนิยมเพราะมีการจัดลำดับชั้นทางสังคมและระบบอาวุโส คนญี่ปุ่นมีพันธะหน้าที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด พันธะต่างๆเหล่านี้มีไว้เพื่อสร้างความกลมเกลียวและอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ดังนั้นพันธะที่มีต่อกันจึงสร้างความผูกพัน กลายเป็นประเพณีที่ต้องช่วยเหลือกันและกัน การดำเนินชีวิตของสังคมญี่ปุ่นยังถูกควบคุมด้วยพันธะหน้าที่ที่หนักอึ้ง ทั้งต่อองค์กร

จักรพรรดิ บิดามารดา เจ้านาย ครูและผู้ให้ความช่วยเหลือ บุญคุณจึงเป็นหนี้ที่ต้องตอบแทน การไม่ตอบแทนบุญคุณเป็นการทำผิดบรรทัดฐานของสังคม สังคมญี่ปุ่นจึงเป็นสังคมแห่งการตอบแทนและพึ่งพา

ลักษณะความสัมพันธ์ของครอบครัวสมัยก่อนสงคราม ประกอบด้วยสมาชิก 3 รุ่นคือ พ่อแม่ ลูกและหลานอาศัยอยู่ร่วมกัน มีสามีเป็นเสาหลักของครอบครัวและมีสิทธิขาดในฐานะหัวหน้าครอบครัวแต่หลังสงครามสถานภาพของภรรยาสูงขึ้นมากสามารถแสดงความคิดเห็นของตนได้ในฐานะเท่าเทียมกับสามี

ศิลปวัฒนธรรมญี่ปุ่นได้รับอิทธิพลจากพุทธศาสนานิกายเซ็นมากที่สุด โดยเฉพาะศิลปะชั้นสูง ความงามหรือสุนทรียะในทัศนะคนญี่ปุ่นก็คือ ความงามของธรรมชาติเป็นสำคัญ หลักของศิลปะญี่ปุ่นที่แท้จริงคือ การพยายามเข้าถึงธรรมชาติหรือหากเข้าถึงไม่ได้ก็มักจะเลียนแบบธรรมชาติหรือสร้างสิ่งที่ระลึกถึงธรรมชาติ ในเรื่องวัฒนธรรมก็เช่นเดียวกัน ชาวญี่ปุ่นเป็นชนชาติที่สังเกตธรรมชาติและใช้ชีวิตเกี่ยวข้องกับธรรมชาติเมื่อเปลี่ยนฤดูกาลก็ต้องเปลี่ยนเครื่องแต่งกายและอาหารการกิน

พิน ดอกบัว (2549:74-75) กล่าวถึง ความสำคัญของปรัชญาขงจื้ออยู่ที่คุณธรรมขงจื้อเชิดชูคุณธรรมสูงกว่าสิ่งใด คุณธรรมเป็นแก่นและเป็นจุดหมายปลายทางของปรัชญาขงจื้อ คุณธรรมจะช่วยบันดาลให้คุณ ครอบครัว สังคม ประเทศ ตลอดถึง โลก ประสบสันติสุขได้อย่างแท้จริงแต่โลกจะมีคุณธรรมได้ก็เพราะประเทศมีคุณธรรม ประเทศจะมีคุณธรรมได้ก็เพราะสังคมมีคุณธรรม สังคมจะมีคุณธรรมได้เพราะครอบครัวมีคุณธรรม และครอบครัวมีคุณธรรมได้ก็เพราะคนหรือสมาชิกของครอบครัวมีคุณธรรม เพราะฉะนั้นบุคคลแต่ละบุคคลจึงเป็นรากเหง้าแห่งความเจริญทั้งปวงแต่โดยทางตรงกันข้าม หากแต่ละคนไม่มีคุณธรรมก็จะกลายเป็นรากเหง้าแห่งความเลวร้ายทั้งหลาย ด้วยเหตุผลนี้ขงจื้อจึงได้เน้นที่จะพัฒนาคนเป็นลำดับแรกจะต้องได้รับการศึกษาอบรม การศึกษาช่วยให้คนฉลาด ส่วนการอบรมก็จะช่วยให้เป็นคนดี หากสามารถสร้างคนให้ดีให้ฉลาดได้แล้วก็เท่ากับตัดปัญหาความเดือดร้อนให้หมดไป คนดีแต่ละคนจะช่วยสรรค์สร้างสันติสุขและความเจริญให้แผ่กว้างไกลออกไป เพราะฉะนั้นจุดประสงค์ของปรัชญาขงจื้ออยู่ที่คุณธรรม คุณธรรมเป็นจุดหมายปลายทาง

บทที่ 4 โลกทัศน์และแนวคิดที่มีต่อชีวิตและสังคมญี่ปุ่น

ในภาพยนตร์เรื่อง คิคุจิโรยาคุซ่า หน้าตาย ภาพยนตร์นำเสนอด้วยรูปแบบภาพยนตร์ตลกหากแต่เมื่อพิจารณาแล้วทำให้พบว่าภาพยนตร์เรื่องนี้แฝงด้วยประเด็นที่เกี่ยวข้องชีวิตมนุษย์และแสดงถึงมุมมองและโลกทัศน์ที่มีเกี่ยวข้องกับพื้นฐาน วัฒนธรรม และแนวคิดของญี่ปุ่นได้อย่างน่าสนใจ โดยเฉพาะแนวคิดในทางปรัชญา ศุนทรียศาสตร์ ที่อยู่บนพื้นฐานของแนวความคิดของญี่ปุ่น เช่น เซน และพุทธศาสนา ความเชื่อเกี่ยวกับตำนานเทพ และปีศาจ ที่ปรากฏอยู่ในภาพยนตร์ทั้งในส่วนที่เป็น โครงเรื่อง เนื้อหาและประเด็นสาระสำคัญของเรื่อง วิธีการนำเสนอตลอดจนบุคลิกของตัวละครที่มีความน่าสนใจติดตาม

เรื่องย่อ

ภาพยนตร์เรื่อง คิคุจิโรยาคุซ่า หน้าตาย เป็นภาพยนตร์ที่เกี่ยวกับการเดินทาง การได้ผจญภัยในช่วงปิดเทอมหน้าร้อนของเด็กชายคนหนึ่งที่อาศัยอยู่กับยายโดยมักมีคำถามถามยายอยู่เสมอว่า “พ่อไปไหนแล้วแม่ละ” ซึ่งยายก็จะเล่าให้ฟังทุกครั้งแต่ไม่รู้ว่าเป็นเรื่องจริงหรือเป็นแค่เรื่องโกหกกันแน่ จนวันหนึ่งเด็กได้ไปเจอรูปถ่ายและที่อยู่ของแม่ที่ทิ้งไว้ก่อนจากไป จึงตัดสินใจออกเดินทางเก็บของและเงินที่มีอยู่น้อยนิดพร้อมรูปถ่ายและที่อยู่ของแม่ติดตัวไปตามหาแม่ที่เขาไม่เคยเห็นหน้า เด็กตัวคนเดียวจะสามารถเดินทางไปในที่ไกลๆ ได้ยังไง การเดินทางไปตามหาแม่ครั้งนี้จึงเริ่มต้นขึ้น โดยมีเพื่อนร่วมทางเป็นคนลุงข้างบ้านที่โดนภรรยาบิบบังคับด้วยความไม่เต็มใจคนหนึ่งที่ไม่เอาไหนทำทางเหมือนยาคุซ่าและดูไม่ค่อยได้เรื่องได้ราวอะไรมารับหน้าที่ช่วยเด็กตามหาแม่ ซึ่งระหว่างเดินทางทั้งคู่ได้พบเจอเรื่องราวต่างๆ มากมายมีทั้งสุขและทุกข์ การหยิบยื่นความมีน้ำใจของตัวละคร 4-5 คนที่เด็กได้เจอระหว่างทาง โดยพยายามหากิจกรรมต่างๆ ด้วยการเล่นเกมที่ทั้งแปลก พิลึก และน่ารักทำให้สร้างสีสันและให้ความสนุกสนานเพื่อชดเชยให้กับเด็กที่ไม่ได้เจอแม่ของตัวเอง ทำให้การเดินทางในช่วงปิดเทอมฤดูร้อนครั้งนี้กลายเป็นประสบการณ์อันงดงามล้ำค่า ซึ่งทำให้ฤดูร้อนปีนั้นกลายเป็นเหตุการณ์แห่งความทรงจำที่น่าประทับใจ

1. ปรัชญาเซน และสุนทรียศาสตร์แบบวะชิชะบิ

แนวความคิดและปรัชญาของคนญี่ปุ่น เรื่องของความพร่องและความไม่สมบูรณ์เหมือนคำสอนเกี่ยวกับสุนทรียศาสตร์ของนิกายเซน ศิลปวัฒนธรรมญี่ปุ่นได้รับอิทธิพลจากพุทธศาสนานิกายเซนมากที่สุด โดยเฉพาะศิลปะชั้นสูง ความงามหรือสุนทรียะในทัศนะคนญี่ปุ่นก็คือ ความงามของธรรมชาติเป็นสำคัญหลักของศิลปะญี่ปุ่นที่แท้จริงคือ การพยายามเข้าถึงธรรมชาติหรือหากเข้าถึงไม่ได้ก็มักจะเลียนแบบธรรมชาติหรือสร้างสิ่งที่ระลึกถึงธรรมชาติ ในเรื่องวัฒนธรรมก็เช่นเดียวกัน ชาวญี่ปุ่นเป็นชนชาติที่สังเกตธรรมชาติและใช้ชีวิตเกี่ยวเนื่องกับธรรมชาติเมื่อเปลี่ยนฤดูกาลก็ต้องเปลี่ยนเครื่องแต่งกายและอาหารการกิน เชนมีความสัมพันธ์กับศิลปะอย่างที่หลีกเลี่ยงไม่ได้แต่ไม่ได้มีความสัมพันธ์กับศิลปะเลย เชนอาจคงมีอยู่โดยไม่มีศิลปะมาเกี่ยวข้องได้แต่อยู่โดยปราศจากศิลปะหาได้ไม่ ความไม่สมดุลหรือการไม่ได้สัดส่วนกันนับว่าเป็นลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งแห่งศิลปะญี่ปุ่น ความไม่สมดุล ความไม่ได้สัดส่วนที่ปรากฏใน

ภาพยนตร์เรื่อง คิคูจิโรยาคุซ่า หน้าตายจะเห็นได้จากบุคลิกของตัวละครทุกตัวที่มีความไม่สมบูรณ์ เช่น คุณลุงที่ไม่เอาไหนท่าทางเหมือนยาคุซ่าและมีชีวิตที่ไม่ได้เรื่อง ไม่มีการทำงานทำ รวมถึงตัวละครที่พบเจอระหว่างทาง 3 คนที่มีบุคลิกแปลกๆ แต่ต้องมารับหน้าที่โดยการพาเด็กชายออกเดินทางตามหาแม่โดยไม่ได้มีการวางแผนอะไรในการเดินทาง ระหว่างทางคุณลุงได้พาเด็กชายไปเล่นแท่งจักรยานจนเสียดังหมดตัวแต่ในความพร่องความไม่สมบูรณ์ก็แฝงไปด้วยจิตใจที่ดีงามของตัวละครที่ยอมเสียสละเวลาและความสุขของตัวเองให้กับเรื่องเพียงเล็กน้อยๆ ในการช่วยเด็กตามหาแม่ ตัวละครที่เจอระหว่างทาง 3 คน แม้จะไม่เคยรู้จักกันมาก่อนแต่คอยช่วยเหลือเกื้อกูล พยายามหยิบยื่นน้ำใจเติมเต็มสิ่งที่ขาดหายไปให้กับเด็กโดยการหากิจกรรมต่างๆ ที่สร้างความสนุกสนานโดยการเล่นเกมที่แปลกเพื่อชดเชยที่เด็กไม่ได้พบแม่ของเขา

แนวความคิดแบบวะบิซะบิของคนญี่ปุ่นคือ คุณลักษณะเฉพาะอันโดดเด่นและเป็นที่ต้องการที่สุดของสิ่งที่เราคิดว่าเป็นความงามแบบประเพณีญี่ปุ่นสถานภาพเป็นศูนย์กลางแห่งคุณค่าทางสุนทรียภาพของญี่ปุ่นเช่นเดียวกับที่อุดมคติแห่งความงามและความสมบูรณ์แบบที่ครอบครองความเป็นใหญ่อยู่ในโลกตะวันตกความสำคัญยิ่งในการล่วงพ้นไปจากวิธีการมองและการคำนึงเกี่ยวกับสรรพสิ่งทั้งหลายที่มีอยู่ตามคติแบบแผนที่สังคมยอมรับและยึดถือสืบต่อกันมา กล่าวอีกนัยหนึ่งวะบิ-ซะบิ คือความงามของสรรพสิ่งที่ไม่ยึดติดในคติแบบแผนอันเป็นที่ตกลง ยอมรับ และยึดถือสืบต่อกันมาในสังคม วะบิ-ซะบิ มีลักษณะเหมือนกับเนือคิน ถวิลหาธรรมชาติ มีความตรงไปตรงมา ไม่โอ้อวด และเน้นว่าความเรียบง่ายคือหัวใจของสรรพสิ่งวะบิ-ซะบิ อาจจะถูกกล่าวได้คร่าวๆ ว่า วะบิ-ซะบิ คือความเคารพในธรรมชาติและเชิดชูความเป็นธรรมชาติธรรมชาติคือความไม่สมบูรณ์หรือตำหนิ วะบิ-ซะบิไม่ตำหนิแต่ใช้ตำหนิสะท้อนให้เห็นว่าความงามของธรรมชาติหรือชีวิตมิได้แปลว่าความสมบูรณ์แบบดังที่หลายคนคิดเนื่องจากตำหนิเป็นสิ่งที่ธรรมชาติสร้างขึ้น ไม้ที่มีรอยแตกจึงงดงามทัดเทียมไม้ที่เรียบกริบ ดอกไม้ที่เหี่ยวเฉาจึงงามทัดเทียมดอกไม้แรกแย้ม ดังนั้น วะบิ-ซะบิ จะเห็นถึงความงามในตำหนิ เห็นความสมบูรณ์ของความไม่สมบูรณ์ซึ่งแนวความคิดแบบวะบิซะบิที่สะท้อนให้เห็นในภาพยนตร์เรื่องนี้คือ ความงามเกิดจากความไม่สมบูรณ์แบบและเนื้อแท้ไม่ถูกรอบงำของสิ่งที่ฉาบฉวย ตัวละครเกือบทุกตัวไม่ใช่คนดีหรือมีลักษณะที่สมบูรณ์แบบแต่อย่างใด ทุกคนแสดงถึงลักษณะที่ดูเหมือนจะบกพร่องและก็เป็นไปตามธรรมชาติของตนเองเช่น คุณลุงมาเฟียที่ภายนอกดูเหมือนอันธพาลเป็นคนไม่ดีและดูไม่เอาไหน ไม่มีการทำงานอาชีพเป็นคนที่ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต แต่จิตใจที่ดีงามของเขาแสดงให้เห็นถึงเนื้อแท้ว่าเป็นคนดีที่เป็นไปตามธรรมชาติโดยไม่ต้องพยายามถึงจะมีนิสัยที่ดูก้าวร้าวชอบแสดงทำที่อันธพาลที่เห็นถึงความเป็นตัวของตัวเอง เป็นธรรมชาติของมันเองซึ่งท้ายที่สุดก็แสดงให้เห็นถึงแก่นแท้ว่าเป็นคนที่มีจิตใจดีนัยๆ มาจากลูกผู้ชายหญิงที่เด็กชายได้ขอให้ไปส่งซึ่งตอนแรกผู้ชายปฏิเสธไม่ไปส่งเพราะไม่ผ่านและกำลังออกเดทกับผู้หญิงอยู่ แต่ผู้หญิงบอกให้ไปส่งในที่สุดก็ยอมไปส่งซึ่งภายนอกดูเป็นวัยรุ่นที่มีชีวิตไม่ได้สมบูรณ์แบบ แต่จิตใจที่ดีที่มุ่งมั่นของเขาต้องการจะทำให้เด็กได้มีความสุข สร้างความสนุกสนานและเสียงหัวเราะโดยแสดงมายากลและเล่นเป็นหุ่นยนต์ให้เด็กดูซึ่งจิตใจที่ดีงามนั้นเกิดจากความไม่สมบูรณ์แบบที่เป็นไปเองและความต้องการให้เด็กมีความสุขในสิ่งที่ตัวเองทำ ชาย

นักเขียนที่ดูเป็นคนไม่ได้ประสบความสำเร็จ ไม่ได้มีชื่อเสียง ร่อนเร่พเนจรเดินทางไปเรื่อยๆ ไม่ได้มีอาชีพ การงานที่มั่นคง บางวันต้องไปหาบข้าวโพดขายถึงแม่ภายนอกจะดูบกร่องไม่สมบูรณ์แต่เนื้อแท้หรือความ สมบูรณ์ที่แท้จริงอยู่ที่ภายใน คือการมีจิตใจที่ดีที่เขาได้อาสาไปส่งคุณลุงมาเพื่อกับเด็กชายให้ที่บ้านแม่ ของเด็กโดยไม่คิดค่าตอบแทนอะไร กลุ่มคู่อัยชายอ้วนผอม 2 คนที่ภายนอกดูไม่ค่อยสมบูรณ์ มีความ โมอะดู ตลกน่ารักซึ่งเป็นไปเองตามธรรมชาติ ในความเป็นตัวของตัวเอง การมีจิตใจที่ดีโดยแก่นแท้สามารถทำให้ คนที่อยู่รอบข้างมีความสุขได้ จากในภาพยนตร์คุณลุงมาเพียให้กลุ่มคู่อัยชายอ้วนแต่งตัวเป็นปลาส่วนชาย ผอมให้แต่งตัวเป็นปลาหมึกเพื่อให้เด็กชายตกปลาและพยายามหาเกมแปลกๆมาให้เล่นซึ่งทุกคนก็ให้ความ ร่วมมือที่จะทำให้เด็กชายมีความสุขหัวเราะเพื่อลืมความเศร้าและชดเชยที่ไม่ได้เจอแม่ของตนเอง

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับวิธีการ เป้าหมาย และความสำเร็จ

ภาพยนตร์เสนอเรื่องราวแสดงให้เห็นถึงมุมมองที่เกี่ยวข้องกับวิธีการ เป้าหมาย และความสำเร็จ ภาพยนตร์แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จและวิธีการคือสิ่งเดียวกัน โดยคุณลุงที่เป็นผู้ใหญ่ที่ไม่เอาไหนพา เด็กชายเดินทางตามหาแม่ซึ่งสุดท้ายเด็กจะไม่ได้พบเจอแม่ไม่ได้ประสบความสำเร็จเหมือนที่หวังไว้ แต่ ความสำเร็จนั้นไม่ได้อยู่ที่การได้พบแม่ของเขาแต่ความสำเร็จที่เกิดขึ้นอยู่บนเส้นทางการเดินทางร่วมกัน ระหว่างคุณลุงและเด็กชาย ซึ่งแนวคิดในภาพยนตร์นี้อาจปรากฏอยู่ในนิยายเช่น เนื่องจากอยู่ที่กระบวนการ ไม่ได้อยู่ที่ผลลัพธ์ให้ความสำคัญกับวิธีการมากกว่า หรือแม้แต่มุมมองของคนญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับวิธีการ และกระบวนการมากกว่าผลลัพธ์ เช่น พิธีการชงชาของคนญี่ปุ่นนั้นคือความสุนทรีย์ในความเรียบง่ายการ รวมเป็นหนึ่งเดียวกับธรรมชาติด้วยจิตใจที่สงบนิ่งและบริสุทธิ์ ทำให้ในพิธีชงชามีลักษณะของความสงบ เรียบง่าย และสง่างาม ดังที่ปรากฏให้เห็นในภาพยนตร์ที่เปรียบเสมือนการชงชา เนื่องจากไม่ได้สนใจที่ ผลลัพธ์ของการกินชาว่ารสชาติของชานั้นจะต้องดีหากแต่สนใจในกระบวนการชงชา วิธีการ หรือสมาธิ ต่างๆ การที่มีจิตตั้งมั่นรู้อยู่ตลอดเวลากับการชงชาในภาพยนตร์เรื่องนี้สุดท้ายเด็กชายก็ผิดหวังไม่ได้พบหน้าแม่ ของตัวเอง แต่สนใจที่กระบวนการและวิธีการมากกว่าตลอดการเดินทางนั้นถือว่าเป็นประสบการณ์ที่แสน ล้ำค่าและงดงาม

2. ความเชื่อเกี่ยวกับเทพยดาและปีศาจ

แนวคิดแบบชินโต ศาสนาชินโตเป็นศาสนาที่เก่าแก่หรือเกิดมาพร้อมกับชาวญี่ปุ่นเลยก็ว่าได้ คำว่า “ชินโต” หมายถึงวิถีของพระเจ้า ศาสนาชินโตมีความเชื่อที่ว่าวัตถุทุกอย่างในธรรมชาติและปรากฏการณ์ ต่างๆมีวิญญาณหรือเทพเจ้าสิงสถิตอยู่ หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นความเชื่อแบบลัทธิภูตผี ผสมผสานกับการ บูชาบรรพบุรุษตามความเชื่อในศาสนาพุทธ

คำสั่งสอนในศาสนาชินโต นอกจากจะให้เคารพบรรพบุรุษแล้วก็ยังสอนให้เด็กรู้จักนบถน้อมต่อ ผู้ใหญ่คนหนุ่มต้องเคารพนบถน้อมต่อผู้สูงอายุ ผู้หญิงต้องเคารพผู้ชายซึ่งได้กลายมาเป็นระเบียบประเพณีที่

ภรรยาต้องอยู่ในอำนาจของสามี การที่ชาวญี่ปุ่นโค้งให้กันอย่างอ่อนน้อมหลายครั้งนั้นก็เป็นเรื่องแสดงให้เห็นถึงความสุภาพอ่อนน้อมซึ่งเป็นผลมาจากศาสนาชินโต

คนญี่ปุ่นมีความเชื่อเรื่องเทพเจ้าและได้มีการกราบไหว้เทพเจ้าอยู่หลายองค์แล้วแต่ความปรารถนาสิ่งที่ยากได้เทพเจ้าที่คนญี่ปุ่นนิยกราบไหว้มากที่สุดคือ 7 เทพแห่งความสุข หรือคนญี่ปุ่นจะรู้จักกันในนาม Shichi-Fukujin ซึ่งประกอบไปด้วยเทพชาย 6 องค์ และเทพหญิงอีก 1 องค์ เทพทั้ง 7 นี้มีทั้งเทพที่รับมาจากศาสนาพุทธมหายาน ลัทธิเต๋า และเทพพื้นเมืองของญี่ปุ่นปะปนกันไป

Ebisu (恵比寿) หรือเอบิสู เทพเจ้าแห่งการประมงและการค้าขายเป็นเทพที่นิยมบูชากันในตลาดปลา ชาวประมงญี่ปุ่นเมื่อจะออกทะเลแต่ละครั้งมักบูชาเทพองค์นี้เสมอ

Daikoku (大黒天) หรือไดโกกุ เทพเจ้าแห่งความมั่งคั่งและร่ำรวย ลักษณะเป็นชายอ้วนลงพุงใบหน้ายิ้มแย้มสวมหมวกแบนๆ พระหัตถ์ถือค้อนตะลุมพุกและพระหัตถ์อีกข้างจะแบกถุงใส่สมบัติใบใหญ่บ่งบอกถึงความอุดมสมบูรณ์

Benzaiten (弁才天) หรือเทวีเบนเท็น เทพเจ้าองค์เดียวที่ผู้หญิงเป็นเทพแห่งศิลปะและความงาม มักพบในลักษณะของนางฟ้าที่กำลังเล่นเครื่องดนตรีเครื่องสายของญี่ปุ่น คนญี่ปุ่นนับถือพระนางเป็นเทพแห่งความอุดมสมบูรณ์และโชคลาภ

Fukurokuju (福祿寿) หรือฟูกุโรคุจู เทพเจ้าแห่งความสุข ความมั่งคั่ง และอายุยืนสามารถบันดาลให้มีลูกเต็มบ้านหลานเต็มเมืองและทำให้ข้าวปลาธัญญาหารอุดมสมบูรณ์ เทพองค์นี้มีลักษณะของผู้คงแก่เรียน มีความเคร่งขรึมสำรวมและจุดเด่นอยู่ที่ศีรษะที่สูงยาวเป็นสัญลักษณ์ของอายุยืน ความฉลาด และประสบความสำเร็จ

Jurojin (寿老人) หรือจูโรจิน เทพแห่งสุขภาพดีสดใสแข็งแรง อายุยืนยาว ลักษณะเป็นชายร่างเล็ก เตี้ยแต่ศีรษะใหญ่ มักถือไม้เท้ายาวที่มีสมุดเล่มเล็กๆ ห้อยไว้ด้วย สมุดเล่มนี้ไว้คอยจดอายุไขของบรรดาสรรพสัตว์ทั้งหลายในโลกนี้

Bishamon (毘沙門) หรือบิชามง เทพแห่งสงครามรวมทั้งเป็นเทพผู้คุ้มกฏปกป้องผู้บูชาจากอันตราย และภูตผีปีศาจยังเป็นเทพแห่งทรัพย์สมบัติอีกด้วย เทพบิชามงเป็นตัวแทนของคุณงามความดีและความสงบสุข

Hotei (布袋) หรือโฮเตอิเทพเจ้าความสุขและความรู้จักรวมทั้งตั้งเอาไว้ที่บริเวณทางเข้าร้านค้าช่วยให้ทำมาค้าขายดีลักษณะของเทพองค์นี้คือรูปร่างอ้วนแก้มยู่ใบหน้ายิ้มแป้นมือถือพัดมักจะสะพายย่ามใบใหญ่ไว้ย่ามใบนี้เล่ากันว่าใส่ของไปมากแค่ไหนก็ไม่มีวันเต็ม

จากในภาพยนตร์จะมีชื่อตอนว่าระฆังนางฟ้า เด็กได้เดินทางไปถึงที่อยู่ของแม่ตามที่เขียนไว้ในกระดาษแต่ก็ผิดหวังเพราะไม่ได้พบหน้าแม่จึงร้องไห้เสียใจ คุณลุงพยายามจะปลอบใจและได้ไปเห็นระฆังนางฟ้าห้อยอยู่ที่ตรมอไซค์ของคู่หูคู่อัยชายอ้วนผอม 2 คน และได้ขอระฆังนางฟ้านี้กับชาย 2 คนเพื่อจะได้ให้ระฆังนางฟ้าซึ่งเป็นเครื่องรางนำโชคกับเด็กชายโดยหลอกว่าแม่ได้ย้ายบ้านไปแล้วและได้ทิ้งระฆังนางฟ้าไว้ให้แล้วบอกกับเด็กชายว่าในวันที่เธอเศร้าสร้อยหรือว่าเดือดร้อนใจให้ส่งระฆังนางฟ้าแล้วนางฟ้าก็จะมาช่วย

ทันทีซึ่งคุณลุงพยายามจะให้เด็กชายหายเศร้าและไม่ร้องไห้จึงลองให้เด็กเล่นระฆังนางฟ้าเสียงดังๆแล้วหลอกว่านางฟ้าจะมาปรากฏกายให้เห็นระหว่างเดินทางกลับคุณลุงมาเพียงได้พาเด็กชายแหวะที่ขวงานวัดซึ่งก็พาไปเล่นเกมยิงปืนแลคตุ๊กตา เล่นตปปลา แต่คุณลุงได้มีเรื่องกับนักเลงอันธพาลกลุ่มหนึ่งจึงบอกให้เด็กนั่งรอห้ามไปไหนแล้วจะกลับมาระหว่างที่นั่งรอเด็กชายก็เพลอหลับแล้วฝันว่ามีผู้ชาย2คนมาถามว่ามาทำอะไร แถวนี่ไอหนูเด็กชายได้ตอบไปว่าผมรอคนๆหนึ่งอยู่ครับแล้วผู้ชาย 2คนได้บอกว่าไม่ควรมานั่งคนเดียวแถวนี่รู้ไหมเพราะปีศาจจะมาจับตัวเธอไปซึ่งผู้ชาย2คนนั้นคือปีศาจ 2 คนได้มาร่ำร่ำอยู่ตรงหน้าเด็กชายจนคุณลุงมาเพียงได้กลับมาเรียกด้วยใบหน้าเปื้อนเลือดพร้อมกับพูดว่า ไอหนูโทษที่ฉันพลาดตกบันไดวะเจ็บนิดหน่อย

3. แนวคิดด้านสังคม

ปัญหาครอบครัว จากภาพยนตร์ตัวละครทุกตัวไม่ได้เติบโตมาในครอบครัวที่ดีที่สมบูรณ์แบบล้วนมีปัญหาครอบครัวรวมถึงคุณลุงมาเพียงก็ไม่ได้เติบโตมาในครอบครัวที่สมบูรณ์แบบพ่อกับแม่แยกทางกัน ไม่มีอนาคต ซึ่งแม่ของเขาได้อาศัยอยู่ที่โรงพยาบาลจิตเวชระหว่างทางที่พาเด็กชายไปตามหาแม่ เขาได้แหวะไปเยี่ยมแม่ที่โรงพยาบาลแต่กลับไม่กล้าเดินเข้าไปพูดคุยกับแม่ได้แต่ยืนแอบมองผ่านกระจกอยู่ห่างๆจะเห็นว่าการที่คุณลุงมาเพียงภายนอกพยายามทำตัวเข้มแข็งอยู่ตลอดเวลาเมื่ออยู่ต่อหน้าคนอื่นเพื่อปิดบังความจริงในอดีตหรือสิ่งที่เป็นปมอยู่ในใจของเขามาตลอด ส่วนในครอบครัวของเด็กชายนั้นพ่อแม่ได้หย่าร้างและแยกทางกันและได้ฝากเด็กให้ยายเลี้ยงดูจึงต้องอาศัยอยู่กับยายตั้งแต่ยังเด็ก ส่วนแม่นั้นก็ได้ไปมีครอบครัวใหม่และได้ทิ้งลูกชายไว้ให้ยายดูแล ทำให้เด็กไม่ได้รับการอบรมและเลี้ยงดูจากพ่อแม่จึงทำให้เด็กขาดความรักและความอบอุ่นเพราะยายก็ไม่ค่อยมีให้เวลาเนื่องจากต้องทำงานอย่างหนักขายของร้านข้างทางเพื่อหาเงินมาเลี้ยงดูเด็กชายในทุกวันตอนเย็นหลังเลิกเรียนกลับบ้านมาต้องนั่งกินข้าวคนเดียวทำให้เด็กชายอยากเจอหน้าแม่และอยากมีแม่เหมือนเด็กคนอื่น ๆจึงมีความคิดจะเดินทางออกตามหาแม่แต่เมื่อเด็กเดินทางไปถึงหน้าบ้านของแม่กลับไม่ได้พบหน้าแม่และได้รู้ความจริงว่าแม่ได้มีครอบครัวใหม่ไปแล้ว

การปลูกฝังความรักและค่านิยมที่ดีให้กับเยาวชน ในภาพยนตร์นั้นผู้ใหญ่มีการให้ความสนใจกับปัญหาของเยาวชนจากเริ่มเรื่องที่เด็กต้องการออกเดินทางไปตามหาแม่ได้ไปเจอกับคู่สามีภรรยาเป็นคุณลุงคุณป้าข้างบ้านเมื่อคุณป้ารู้ว่าเด็กจะไปตามหาแม่ก็ได้บังคับกับสามีตนเองให้ไปเป็นเพื่อนเด็ก ในระหว่างเดินทางไปตามหาแม่กับคุณลุงซึ่งคุณลุงได้คอยดูแลและปกป้องเด็กจากอันตรายในฉากหนึ่งจะเห็นว่ามิชายโรคจิตพยายามจะลวนลามเด็กให้เด็กถอดกางเกงแต่คุณลุงได้มาช่วยไว้ทัน และระหว่างทางได้เจอคู่รักมายากลชายหญิงขับรถมาเด็กได้ไปขอความช่วยเหลือขอให้ไปส่งในที่ที่ต้องการจะไป แต่ผู้ชายบอกว่าไม่ผ่านทางนั้นผู้หญิงเห็นเด็กก็เกิดสงสารเลยให้ติดรถไปและจะไปส่งให้ และได้สร้างสีสันโดยการเล่นมายากลให้เด็กดูและหาเกมให้เด็กเล่นทำให้เด็กหัวเราะและมีความสุขเมื่อถึงที่หมายผู้หญิงได้บอกกับเด็กชายว่าให้เป็นเด็กดี จะเห็นได้ว่าในเรื่องผู้ใหญ่ทุกคนเมื่อรู้ว่าเด็กออกเดินทางตามหาแม่ก็ให้ความช่วยเหลือและเอาใจใส่

ให้ความสำคัญกับการปลูกฝังค่านิยมที่ดีให้กับเด็กเพราะว่าเด็กเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการเติบโตเป็นคนที่ดีในสังคม

คุณค่าของการเสียสละ การต่อสู้ และไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรค จากในภาพยนตร์คุณลุงมาเฟียได้เสียสละเวลาและความสุขของตัวเองเพื่อออกเดินทางตามหาแม่เป็นเพื่อนเด็กชาย รวมถึงต้องคอยปกป้องเด็กชายจากอันตรายต่างๆระหว่างเดินทางการออกเดินทางไปตามหาแม่ครั้งนี้เด็กชายและคุณลุงมาเฟียต้องพบเจออุปสรรคมากมายทั้งๆที่ไม่ใช่เรื่องที่สำคัญอะไรกับตัวของเขาเลยแต่คุณลุงมาเฟียกลับมีจิตใจที่ยิ่งใหญ่มีที่จะทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายว่าจะพาเด็กชายไปเจอแม่ให้สำเร็จ แม้ว่าคุณลุงมาเฟียจะเปลี่ยนใจเลิกล้มความตั้งใจที่เดินทางต่อและพาเด็กชายกลับบ้านก็ได้แต่ก็ยังมุ่งมั่นที่จะเดินทางต่อไม่ย่อท้อและไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรคต่างๆจนไปถึงที่หมายได้สำเร็จทั้งๆที่ไม่มีเงินติดตัวเพราะใช้เล่นการพนันจนหมดเดินทางก็ลำบากต้องขึ้น โบการถข้างทางเพื่อขอคนที่ผ่านไปมาติดรถไปด้วย นอนก็ต้องนอนข้างทางในโรงสังกะสีบางทีก็ต้องไปเก็บข้าวโพดกินแต่ตัวคุณลุงมาเฟียก็ยังตั้งใจที่จะเดินทางต่อเพื่อจะทำหน้าที่ให้สำเร็จให้ได้ แม้สุดท้ายเด็กชายจะไม่ได้พบหน้าแม่ของเขาก็ตามแต่ชีวิตก็ต้องดำเนินต่อไปยังต้องกลับไปใช้ชีวิตปกติเหมือนเดิม ซึ่งความสำเร็จที่แท้จริงนั้นไม่ใช่การที่เด็กชายได้พบหน้าแม่ของเขาแต่คือเส้นทางที่ออกเดินทางเรื่องราวระหว่างทางถือว่าเป็นสิ่งดีๆที่เกิดขึ้นและเป็นประสบการณ์ที่มีค่าและงดงาม

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาสามารถสรุปประเด็นที่แสดงให้เห็นถึงแนวคิดเชิงปรัชญาและมุมมองต่อชีวิตของ ฉู่ปุ่นในภาพยนตร์เรื่อง คิคูจิโรยาคุซ่า หน้าตาย

1. ฉู่ปุ่นที่รากฐานความเชื่อในเชิงปรัชญาและศาสนารวมถึงความเชื่อดั้งเดิม เช่น

ปรัชญาเซน สุนทรียศาสตร์ของนิกายเซนศิลปวัฒนธรรมฉู่ปุ่นได้รับอิทธิพลจากพุทธศาสนานิกายเซนมากที่สุด โดยเฉพาะศิลปะชั้นสูง เรื่องความพร่องและความไม่สมบูรณ์ ความไม่สมดุลหรือการไม่ได้สัดส่วนกันนับว่าเป็นลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งแห่งศิลปะฉู่ปุ่น ความไม่สมดุล ความไม่ได้สัดส่วนที่ปรากฏในภาพยนตร์เห็นได้จากบุคลิกของตัวละครทุกตัวล้วนมีความพร่องไม่สมบูรณ์ แต่ในความพร่อง ความไม่สมบูรณ์ก็แฝงไปด้วยจิตใจที่ยิ่งใหญ่และดิ่งมที่ขอมเสียดสละเวลาความสุขกับเรื่องเพียงเล็กน้อย

สุนทรียศาสตร์แบบวะบิชะบิ ความไม่สมดุลหรือการไม่ได้สัดส่วนเช่นเดียวกับที่อุดมคติแห่งความงามและความสมบูรณ์แบบจะเห็นถึงความงามในคำหนิเห็นความสมบูรณ์ของความไม่สมบูรณ์ความงามที่เกิดจากความเป็นไปเอง ความเป็นเนื้อแท้ไม่ถูกรอบงำของสิ่งที่ฉาบฉวย จะเห็นว่าตัวละครเกือบทุกตัวไม่ใช่คนดีหรือมีลักษณะที่สมบูรณ์ มีลักษณะที่ดูบกพร่องไม่สมบูรณ์แต่เป็นไปตามธรรมชาติของตนเอง ความเป็นเนื้อแท้มาจากข้างใน คือจิตใจที่ดิ่งม

มโนทัศน์ของคนฉู่ปุ่นในด้านการมองโลกในแง่ดีจากปรัชญาของฉู่ปุ่น เนื่องจากคนฉู่ปุ่นมีทัศนคติการมองโลกในแง่ดีทำให้คนฉู่ปุ่นมีทัศนคติที่ดีในการมองความเปลี่ยนแปลงหรือสภาพต่างๆของสังคมและโลก การมองโลกในแง่ดีนั้นยังทำให้คนฉู่ปุ่นมีความยืดหยุ่นและพร้อมจะเปลี่ยนแปลงตนเองให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ๆอยู่เสมอ ทัศนคติการมองโลกในแง่ดีที่ปรากฏส่วนมากจะเน้นไปที่วิธีการและเจตนาของตัวละคร โดยไม่ได้สนใจที่ผลลัพธ์ความสำเร็จที่แท้จริงไม่ได้อยู่ที่ได้พบหน้าแม่แต่คือเส้นทางระหว่างทางที่มีเรื่องราวดีๆเกิดขึ้น

2. ด้านสังคมและวัฒนธรรม

แนวความคิดของวิถีชีวิตและสังคมของคนฉู่ปุ่นซึ่งวิถีชีวิตของคนฉู่ปุ่นในด้านความสัมพันธ์ทางสังคม คนฉู่ปุ่นเน้นการให้ความสำคัญต่อกลุ่มมากกว่าปัจเจกชน ฉู่ปุ่นจึงเป็นสังคมแห่งการตอบแทนและพึ่งพาจะเห็นได้ว่าในสังคมของคนฉู่ปุ่นให้ความสำคัญกับคน โดยเฉพาะกับเด็กซึ่งในอนาคตจะเติบโตขึ้นมาเป็นบุคคลที่ดีของสังคมจึงปลูกฝังให้เด็กมีจิตสำนึกและค่านิยมที่ดีและสอนให้เป็นคนดีผู้ใหญ่มีการให้ความสำคัญกับปัญหาของเยาวชนเพราะว่าเด็กเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการเติบโตขึ้นมาเป็นบุคคลที่ดีในสังคม

เอกลักษณ์อย่างหนึ่งของคนฉู่ปุ่นคือการพยายามใช้ชีวิตอย่างเรียบง่าย และกลมกลืนกับธรรมชาติตามแนวคิดของศาสนาพุทธนิกายเซนและสุนทรียศาสตร์แบบวะบิชะบิ ในผลงานของทาเคชิ คิตาโนในภาพยนตร์เรื่อง คิคูจิโรยาคุซ่า หน้าตายจึงมีการพูดถึงประเด็นการอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืนระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติโดยนำเสนอในรูปแบบภาพยนตร์แบบ Road movie เป็นการเดินทางผ่านไปยังสถานที่ต่างๆของ

ตัวละครซึ่งต้องมีการปรับตัวให้กลมกลืนกับธรรมชาติและความเป็นอยู่การรู้จักเอาตัวรอดและต่อสู้กับอุปสรรคจนไปถึงจุดมุ่งหมายได้อย่างสำเร็จ

บรรณานุกรม

หนังสือและงานวิจัย

- จำนง ทองประเสริฐ. (2518). **เชนกับวัฒนธรรมญี่ปุ่น**. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- Minami. (2524). **ปรัชญาการศึกษาในญี่ปุ่น**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ดร.ศักดิ์ ปรารักษ์ประทานพร. (2530). **ปรัชญาการศึกษาในญี่ปุ่น**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ศศ.ดร.ทองหล่อ วงษ์ธรรมมา. (2536). **ปรัชญาตะวันออก**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- เลนนาร์ต โคเรน. (2546). **อะบิ-ซะบิ สำหรับศิลปิน นักออกแบบ กวี & นักปรัชญา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สวนเงินมีมาและเลนนาร์ต โคเรน.
- ยุพา คลังสุวรรณ. (2547). **ญี่ปุ่นสร้างชาติด้วยความรักและภักดี ภูมิหลังทางวัฒนธรรมของสังคมญี่ปุ่น**. กรุงเทพฯ: มติชน.
- พิน ดอกบัว. (2549). **ปวงปรัชญาจีน**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สยาม.
- นภัทร อุทัยฉาย. (2551). **บทความวิจัยเรื่อง ภาพยนตร์แนวยาภูเขาของทาเคชิ คิตาโน**.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

- โจ้ [นามแฝง]. (2550). **ประวัติของผู้กำกับทาเคชิ คิตาโน**. เข้าถึงเมื่อ 11 พฤศจิกายน. เข้าถึงได้จาก <http://zeon.exteen.com/20070126/entry-1>
- ศิวาภรณ์พงษ์สุวรรณ. (2543). **ประวัติและผลงานของทาเคชิ คิตาโน**. เข้าถึงเมื่อ 11 พฤศจิกายน. เข้าถึงได้จาก <http://www.sarakadee.com/2000/06/15/kitano/>
- Annz(แอนจ้ง) [นามแฝง]. (2547). **ผลงานของผู้กำกับทาเคชิ คิตาโน**. เข้าถึงเมื่อ 11 พฤศจิกายน. เข้าถึงได้จาก <http://www.japankiku.com/jhit/hitkitano.html>
- SuzumiyaShion [นามแฝง]. (2548). **ผลงานภาพยนตร์เรื่อง kikujiro ยาภูเขา หน้าตาย**. เข้าถึงเมื่อ 11 พฤศจิกายน. เข้าถึงได้จาก <http://gamer-gate.net/view/kikujiro-bkk-animation-programs>